

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2016

Hudiksvalls kommun

*Micaela Hedin
Certifierad kommunal
revisor*

*Cecilia Axelsson
Simon Lindskog
Revisionskonsulter*

Mars 2017

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	5
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	5
2.2.	Revisionskriterier	6
3.	Granskningsresultat	7
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	7
3.1.1.	Iakttagelser	7
3.1.1.1.	Driftredovisning	9
3.1.2.	Revisionell bedömning	10
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	11
3.2.1.	Iakttagelser	11
3.2.2.	Revisionell bedömning	12
3.3.	Rättvisande räkenskaper	13
3.3.1.	Iakttagelser	13
3.3.2.	Revisionell bedömning	17

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. För att ytterligare höja följsamheten mot kommunal redovisning och god redovisningssed behöver kommunstyrelsen:

- Utveckla den gemensamma förvaltningsberättelsen gällande den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.
 - Tydliggöra utvärderingen av kommunens ekonomiska ställning genom att komplettera kommande års årsredovisningar med ett antal viktiga nyckeltal kopplade till resultat och ställning.
 - Tydligare beskriva vad den förväntade utvecklingen framåt får för påverkan på kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning att:

- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en viss försämring i riktningen mot att nå målet ”Samhällstjänster av högsta kvalitet”.
- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en viss förbättring i riktningen mot att nå målet ”Blomstrande näringsliv”.

- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktning mot målet "Attraktiv och hållbar livsmiljö".
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed med undantag av följande:

- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom tillämpning av ett halvt års avskrivning på årets tillkommande tillgångar oavsett när under året tillgången tagits i bruk. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".
- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom att kommunen inte vidtagit några åtgärder för att förbereda och anpassa sin redovisning till kravet på komponentavskrivning. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".

Kommunstyrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande. Vår bedömning är att det är väsentligt att kommunstyrelsen:

- följer upp att ekonomikontoret prioriterar att åtgärda avvikelsen gällande avskrivningar av materiella anläggningstillgångar, då vi har påpekat i flera år att kommunens avskrivningsprinciper inte följer god redovisningssed.
- följer upp att ekonomikontoret under 2017 har anpassat sin redovisning till komponentavskrivning.
- följer upp att övriga rekommendationer och kommentarer i granskningen beaktas och åtgärdas. Dessa omfattar att tydliggöra utvärderingen av den ekonomiska ställningen, tydligare beskriva den förväntade utvecklingen samt utveckla informationen om den samlade verksamheten i den gemensamma förvaltningsberättelsen.

Kommunens ekonomiska läge

Årets resultat uppgår till +171,5 mnkr. Resultatet för 2015 uppgick till +31,3 mnkr, vilket gör att resultatutfallet för 2016 är en förbättring med 140,2 mnkr jämfört med föregående år. Resultatet enligt balanskravet uppgår enligt årsredovisningen till +161,5 mnkr.

I årsredovisningen lyfts följande faktorer fram som påverkar årets resultat:

- nämndernas avvikelse mot budget där samtliga nämnder utom Social- och omsorgsnämnden samt Norrhälsinge miljö/räddningsnämnd redovisar ett resultat inom eller över budget
- starkt positivt finansnetto med stora realisationsvinster
- kommunens investeringar lägre än budgeterat och föregående år

Totalt redovisar nämnderna ett överskott om 32,8 mnkr (underskott 2015 om 22,7 mnkr). Av årsredovisning 2016 framgår att av det totala överskottet som nämnderna redovisar svarar den taxefinansierade verksamheten, VA och renhållning, för 11,6 mnkr av detta överskott. Social- och omsorgsnämndens redovisar ett underskott om 6,0 mnkr.

Samlad bedömning av den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden
Social- och omsorgsnämnden har under de två år som nämnden varit verksam redovisat underskott om totalt 43,1 mnkr, varav underskottet för 2015 uppgick till 37,1 mnkr.

I samband med delårsrapporten 2016 redovisade nämnden en prognos innebärande ett underskott om 26,5 mnkr. Underskottet för helåret 2016 blev betydligt lägre, vilket förklaras av engångshändelser avseende statsbidrag för flyktingverksamheten om 27,6 mnkr. Hur stor del av denna engångspost som härrör från tidigare år respektive från 2016 kan inte fastställas men vi kan konstatera att utan denna engångspost skulle nämnden redovisa ett större underskott.

Utifrån detta bedömer vi den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden som fortsatt otillfredsställande. Kommunens ekonomi tål i längden inte upprepade stora underskott. Vi vill poängtera vikten av att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter inte bara inom Social- och omsorgsnämndens verksamhet utan även inom övriga nämnders verksamheter. Detta är ännu viktigare i och med att stora investeringar har genomförts och som även planeras framöver, vilket påverkar kommunens ekonomi i framtiden. Investeringarna kommer att medföra ökade avskrivnings- och räntekostnader vilket kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och lands-ting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild.

Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2017-03-14. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2017-04-04 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-04-24.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef, ekonom och kvalitetsstrateg som haft ansvar för årsredovisningen.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas *väsentliga händelser* som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i mindre omfattning den *förväntade utvecklingen* framåt. Nämnas kan att genomförda investeringar i kommunen inte ligger i fas med den plan som finns i budgeten och att många ej genomförda investeringar därför kommer att omprövas för budgetmässig överföring till 2017 och kommande planperiod. Det framgår även att kommunsektorn kommer att få en kraftig ökning av årliga pensionsutbetalningar under de kommande 15 åren vilket måste beaktas i planeringen. Kopplingen bör göras tydligare till hur den förväntade utvecklingen kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av *sjukfrånvaro* redovisas i årsredovisningens del 1, d.v.s. frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt olika åldersgrupper. I övrigt omfattar den personalekonomiska redovisningen en beskrivning och analys av utvecklingen av antalet medarbetare, sjukfrånvaro, medelålder och genomsnittlig sysselsättningsgrad. Vidare omfattar redovisningen information om bland annat arbetsmiljö, kompetensförsörjning, löneutveckling och arbetet med att erbjuda alla tillsvidareanställda en önskad sysselsättningsgrad.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om *andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning* av verksamheten. Kommunens visionsarbete bedrivs under namnet "Glada Hudik-språnget". För att kunna nå visionen har kommunfullmäktige antagit tre övergripande mål "Samhällstjänster av högsta kvalitet", "Blomstrande näringsliv" och "Attraktiv och hållbar livsmiljö". Enligt årsredovisningen har visionsarbetet fortsatt under året och börjar få genomslag i planering, inriktning, styrdokument och framförallt i verksamheternas arbete med förhållningssätt och värderingar.

Gemensam förvaltningsberättelse

Enligt RKR:s rekommendation 8:2, Sammanställd redovisning, ska kommunens samlade verksamhet redovisas i en gemensam förvaltningsberättelse. Utöver detta ska särskilda upplysningar lämnas om koncernföretagen och förehavanden mellan kommunen och företagen.

Vi konstaterar att det i årsredovisningens del 2 finns separata verksamhetsberättelser med beskrivning av ekonomi och verksamhet för respektive koncernföretag. Det finns även en kort beskrivning av den samlade kommunala verksamheten avseende ekonomi och verksamhet som bedrivits genom koncernföretagen under rubriken "Koncernresultat".

Den gemensamma förvaltningsberättelsen behöver utvecklas gällande den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i ett särskilt avsnitt kring investeringsredovisningen. I investeringsredovisningen görs en uppföljning av årets investeringar per nämnd mot budget och föregående år. Vidare sker en samlad redovisning av större investeringsprojekt som sträcker sig över flera år. Denna redovisning kan i likhet med föregående år gärna kompletteras med en bedömning av projektens totala investeringsbelopp i förhållande till prognos.

Utöver investeringsredovisningen finns även ett avsnitt i förvaltningsberättelsen (årsredovisningen del 2) som redogör för investeringsverksamheten. Redovisningen sker i tabellform där budgetavvikelse lämnas. Inför kommande års årsredovisningar kan detta avsnitt med fördel kompletteras med en kortfattad redogörelse kring orsak till avvikelse mot budget.

Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen (årsredovisningen del 2) innehåller en balanskravsutredning i enlighet med 4 kapitlet i kommunal redovisningslag. Enligt utredningen uppgår årets balanskravsresultat till 161,5 mnkr.

Enligt reglerna kring balanskravet ska tidigare års eventuellt negativa resultat regleras och återställas under de närmast följande tre åren. För 2015 redovisade kommunen ett positivt balanskravsresultat varpå det inte finns något underskott från tidigare år att återställa.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunala redovisningslagen 4 kap 5§ skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. I dagsläget finns målsättningar kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv, vilka redovisas i förvaltningsberättelsen (del 1) och i den finansiella analysen (del 2). För att tydliggöra utvärderingen av den ekonomiska ställningen rekommenderar vi kommunstyrelsen att komplettera kommande års årsredovisningar med ett antal viktiga nyckeltal kopplade till resultat och ställning, förslagsvis för de senaste fem åren. Sådana nyckeltal kan vara resultat relaterat till skatteintäkter och statsbidrag, förändring av verksamheternas nettokostnader, rörelsekapital, soliditet, skuldsättningsgrad och låneskuld per invånare. Utvärderingen av den ekonomiska ställningen kan med fördel ske i tabellform.

3.1.1.1. Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i årsredovisningen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Nämndernas budgetavvikelse samt avvikelserna från upprättad prognos per sista augusti redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall 2016	Budget*	Prognos	Budgetavvikelse	Prognosavvikelse
Byggnadsnämnd	-7,2	-7,7	-7,3	0,6	0,1
Kommunstyrelse	-84,1	-94,3	-93,1	10,1	9,0
Kultur- och fritidsnämnd	-82,4	-83,6	-84,1	1,1	1,7
Lärandenämnd	-795,4	-807,9	-806,5	12,5	11,1
Norrhälsinge miljö/räddningsnämnd	-34,3	-34,1	-34,5	-0,3	0,2
Revision	-1,6	-1,6	-1,6	0,0	0,0
Social- och omsorgsnämnd	-889,8	-883,7	-907,0	-6,0	17,2
Svågadalsnämnd	-12,1	-12,1	-12,1	0,0	0,0
Teknisk nämnd	-66,6	-80,4	-73,7	13,8	7,1
Överförmyndarnämnd	-3,5	-4,4	-4,4	0,8	0,9
Summa nämnderna	-1 977,0	-2 009,8	-2 024,3	32,8	47,3

* Kommunfullmäktige har under 2016 gjort tillägg i budgeten för nämnderna (ursprungsbudget 1.970,7 mnkr) genom att driftsbudgeten har beviljats tillägg om 5,7 mnkr avseende bland annat intraprenader, 0,9 mnkr för oförutsedda kostnader, 8,7 mnkr för avskrivningar och ränta som tillförs nämnderna, 3,3 mnkr för KS riktade anslag, -1,7 mnkr för återföring tidigare investeringsbidrag samt 22,2 mnkr för erhållet extra stöd för rådande flyktingsituationen som har lagts ut på nämnderna. I resultatbudgeten för 2016 har statsbidrag ökat med motsvarande 22,2 mnkr, varpå det inte ger någon effekt på budgeterat årsresultat.

Kommunstyrelsens och nämndernas nettokostnad uppgår till 1 977,0 mnkr att jämföra med en budgeterad nettokostnad på 2 009,8 mnkr. Totalt redovisas ett överskott om 32,8 mnkr (underskott 2015 om 22,7 mnkr). Av årsredovisning 2016 framgår att av det totala överskottet som nämnderna redovisar svarar den taxefinansierade verksamheten, VA och renhållning, för 11,6 mnkr av detta överskott.

Av årsredovisningen framgår att åtta av tio nämnder redovisar överskott. De nämnder som redovisar underskott är Social- och omsorgsnämnden och Norrhälsinge miljö/räddningsnämnd, varav underskottet för Social- och omsorgsnämnden uppgår till 6,0 mnkr.

I den finansiella analysen (årsredovisningen del 2) kommenteras respektive nämnds resultat. Av redogörelsen framgår att Social- och omsorgsnämndens underskott är hänförligt till individ- och familjeomsorgen som redovisar en negativ avvikelse om 17,5 mnkr. Underskottet inom individ- och familjeomsorgen förklaras bland annat av ökade kostnader för fler familjehem/kontaktpersoner samt höga kostnader för kommunens egna HVB-hem. Av redogörelsen framgår däremot att flyktingverksamheten redovisar ett överskott om 29 mnkr, till följd av att överskott avseende medel från statliga ersättningar för flyktingverksamheten som tidigare har balanserats över tid har lyfts fram i bokslut 2016. Denna hantering är endast av engångskaraktär och en följd av att kommunen har ändrat redovisningsprinciperna kring hantering av schablonintäkter för ensamkommande flyktingbarn.

3.1.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. För att ytterligare höja följsamheten mot kommunal redovisning och god redovisningssed behöver kommunstyrelsen:

- Utveckla den gemensamma förvaltningsberättelsen gällande den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.
- Tydliggöra utvärderingen av den kommunens ekonomiska ställning genom att komplettera kommande års årsredovisningar med ett antal viktiga nyckeltal kopplade till resultat och ställning.
- Tydligare beskriva vad den förväntade utvecklingen framåt får för påverkan på kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Samlad bedömning av den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden
Social- och omsorgsnämnden har under de två år som nämnden varit verksam redovisat underskott om totalt 43,1 mnkr, varav underskottet för 2015 uppgick till 37,1 mnkr. I samband med delårsrapporten 2016 redovisade nämnden en prognos innebärande ett underskott mot budget om 26,5 mnkr. Underskottet för helåret 2016 blev betydligt lägre, vilket förklaras av engångshändelser avseende statsbidrag för flyktingverksamheten om 27,6 mnkr. Hur stor del av denna engångspost som härrör från tidigare år respektive från 2016 kan inte fastställas men vi kan konstatera att utan denna engångspost skulle nämnden redovisa ett större underskott.

Utifrån detta bedömer vi den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden som fortsatt otillfredsställande. Kommunens ekonomi tål i längden inte upprepade stora underskott. Vi vill poängtera vikten av att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna fortsätter inte bara inom Social- och omsorgsnämndens verksamhet utan även inom övriga nämnders verksamheter. Detta är ännu viktigare i och med att stora investeringar har genomförts och som även planeras framöver, vilket påverkar kommunens ekonomi i framtiden. Investeringarna kommer att medföra ökade avskrivnings- och räntekostnader vilket kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt tre övergripande verksamhetsmässiga mål och sex finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budget 2016. Samtliga fastställda mål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016:

Finansiella mål	Utfall 2016	Måloppfyllelse
Skattesats Skattesatsen är 21:61 kr.	Skattesatsen uppgår till 21,61 kr.	Uppfyllt
Årets resultat Det långsiktiga målet är att resultatet före finansnetto ska uppgå till minst 1 % av summan av skatteintäkter och statsbidrag/utjämning. För budgetperioden gäller målet 0,8% för 2016 samt 1% för 2017- 2019.	Resultat före finansnetto uppgår till 75,1 mnkr, vilket motsvarar 3,6% av skatteintäkter och statsbidrag/utjämning.	Uppfyllt
Investeringar Investeringsramen för perioden är 300 mnkr för den skattefinansierade verksamheten och 100 mnkr för den taxefinansierade verksamheten (VA/renhållning).	Investeringarna uppgår till 106,4 mnkr för den skattefinansierade verksamheten och 37,0 mnkr för den taxefinansierade verksamheten. Totala investeringsbudgeten uppgår till 178,6 mnkr.	Uppfyllt
Likviditet Ska långsiktigt över tid uppgå till ca 40 mnkr.	Av årsredovisningen framgår att kassalikviditeten i snitt uppgår till 70 mkr.	Uppfyllt
Kortfristiga placeringar Pensionsmedel – säkerställa framtida pensionsutbetalningar för anställda. <ul style="list-style-type: none"> Värdesäkras genom återinvestering av realiserad avkastning till ett belopp som minst motsvarar inflationen. Uttag för att utjämna pensionskostnaderna. Beslut om uttag tas i samband med budgetberedning. Försäljningsmedel – finansiera angelägna investeringar som utvecklar kommunen. <ul style="list-style-type: none"> Årlig prövning om värdesäkring genom återinvestering av realiserad avkastning till ett belopp som minst motsvarar inflationen. Beslut om ianspråktagande tas i samband med budget-beredning. 	I förutsättningarna för budgetperioden ingår inget ianspråktagande av de kortfristiga placeringarna. Inget uttag av kortfristiga placeringar har skett 2016. Under året har däremot ändring skett i portföljen, varvid vinster har realiserats. Av årsredovisningen framgår att tillväxten på kommunens placeringar uppgår till 16,4% (bokfört värde).	Uppfyllt

Finansiella mål	Utfall 2016	Måluppfyllelse
<p>Upplåning Under perioden beräknas en nyupplåning med 50 mnkr. Möjligheten att lånefinansiera angelägna investeringar hålls dock öppen. För den taxefinansierade verksamheten (VA/renhållning) beräknas en nyupplåning om 50 mnkr.</p>	Ingen nyupplåning har skett 2016.	<i>Uppfyllt</i>

Av redovisningen framgår att samtliga mål uppfylls.

Som framgår av avsnitt 3.1.1.1 har resultatet för 2016 påverkats av engångshändelser avseende statsbidrag för flyktingverksamheten om 27,6 mnkr. Om denna engångshändelse ej beaktas vid beräkning av det finansiella målet kring årets resultat uppgår resultatet före finansnetto till 2,2 % av summan av skatteintäkter och statsbidrag/utjämning. Således är målet ändå uppfyllt för 2016.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens tre övergripande verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016.

3.2.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning att:

- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en viss försämring i riktningen mot att nå målet "Samhällstjänster av högsta kvalitet".
- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en viss förbättring i riktningen mot att nå målet "Blomstrande näringsliv".
- ✓ vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktning mot målet "Attraktiv och hållbar livsmiljö".

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter. Notupplysningar för verksamhetens intäkter och verksamhetens kostnader kan med fördel utvecklas inför kommande års årsredovisningar. RKR har gett ut en vägledning kring hur notupplysningen kan utformas.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 171,5 mnkr (31,3 mnkr). Resultatutfallet medför därför en positiv avvikelse mot budget med 150,8 mnkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för de största budgetavvikelserna.

Resultatet för 2015 uppgick till 31,3 mnkr, vilket gör att resultatutfallet för 2016 är en förbättring med 140,2 mnkr jämfört med föregående år. I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter och kostnader ökat. Av lämnade upplysningar framgår orsakerna till ökningen.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med budget och utfall föregående år.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2016	Budget 2016	Budget-avvikelse	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter	679,2	-	-	547,1
Verksamhetens kostnader	-2 590,8	-	-	-2 434,7
<i>Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivning</i>	<i>-1 911,6</i>	<i>-1 961,0</i>	<i>49,4</i>	<i>-1 887,6</i>
Avskrivningar	-78,5	-78,5	0,0	-75,5
Verksamhetens nettokostnader	-1 990,1	-2 039,5	49,4	-1 963,1
Skatteintäkter	1 582,6	1 581,0	1,6	1 516,9
Generella statsbidrag och utjämning	482,6	470,4	12,2	447,6
Finansiella intäkter	103,1	17,8	85,3	36,9
Finansiella kostnader	-6,7	-9,0	2,3	-7,1
Årets resultat	171,5	20,6	150,8	31,3

* Under året har tilläggsanslag i budgeten beslutats om totalt 4,1 mnkr (ursprungsbudget 24,7 mnkr).

Vid granskningen av resultaträkningen har inga väsentliga avvikelser mot god redovisningssed gjorts.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Vid tidigare granskningar av rättvisande räkenskaper har följande väsentliga avvikelser noterats:

- en osäkerhet kring redovisade intäkter i flyktingverksamheten i och med att statsbidrag från Migrationsverket inte har redovisats i enlighet med god redovisningssed.
- ett halvt års avskrivning tillämpas för under året gjorda investeringar i materiella anläggningstillgångar oavsett när anskaffningen skedde, vilket avviker från god redovisningssed.
- kommunen har inte anpassat sin redovisning till kravet på komponentredovisning i enlighet med RKR's rekommendation.
- kommunen behöver ta ställning till om villkoren för en avsättning till deponi är uppfyllda och i så fall redovisa hela sluttäckningskostnaden som en avsättning i balansräkningen.

Felen ovan har tidigare bedömts som materiella och påverkat räkenskaperna i väsentlig omfattning. En uppföljning av dessa avvikelser har skett i samband med granskning av årsredovisning 2016. Utifrån uppföljningen kan konstateras att kommunen vidtagit åtgärder för avsättning till deponin och redovisning av statsbidrag från Migrationsverket. Således kvarstår avvikelser från god redovisningssed gällande materiella anläggningstillgångar.

Nedan återfinns en sammanfattning av de uppföljningar kring väsentliga avvikelser som skett i granskning av årsredovisning 2016.

Statsbidrag:

I samband med granskning av delårsrapport 2016 noterade vi att överskott avseende medel från statliga ersättningar för flyktingverksamheten, så kallad grundersättning och schablonersättning, balanseras över tid. Sådana ersättningar skall intäktsredovisas enligt olika grunder och perioder. Vi bedömde då att det fanns en osäkerhet i redovisade intäkter i delåret 2016. Storleken av felaktigt redovisade intäkter kunde däremot inte fastställas. Vi bedömde även, med anledning av detta, att avvikelse skett mot RKR's rekommendation nr 18 och god redovisningssed i övrigt.

Medel från statliga ersättningar för flyktingverksamheten, så kallad grundersättning och schablonersättning, fördelas på olika verksamheter utifrån en fördelningsmodell som är framtagen 2010. Viss anpassning av fördelningsmodellen har skett i och med den omorganisation som skedde inom kommunen från 1 januari 2015. Då flyktingverksamheten har vuxit i storlek och då omorganisation har skett sedan fördelningsmodellen upprättades rekommenderade vi kommunen att se över sin fördelningsmodell. Med en väl genomtänkt och anpassad fördelningsmodell kan kommunen få en bättre kontroll över erhållna ersättningar så att ersättningarna intäktsförs över den tid som de avser.

I samband med granskning av årsbokslut 2016 har noterats att kommunen i sin balansräkning inte har poster för balanserade överskott avseende medel från statliga ersättningar för flyktingverksamheten, så kallad grundersättning och schablonersättning.

Av årsredovisningen framgår även att överskott avseende medel från statliga ersättningar för flyktingverksamheten som tidigare har balanserats över tid har lyfts fram i bokslut 2016. Denna hantering är endast av engångskaraktär och en följd av att kommunen har ändrat redovisningsprinciperna kring hantering av schablonintäkter för ensamkommande flyktingbarn. Vi bedömer, med anledning av detta, att det från bokslut 2016 inte sker någon avvikelse mot RKR´s rekommendation nr 18 och god redovisningssed i övrigt.

Materiella anläggningstillgångar och avskrivningar:

Av redovisningsprinciperna framgår att kommunen under anskaffningsåret tillämpar ett halvt års avskrivning på tillkommande tillgångar. Aktivering görs endast en gång per år. Enligt god redovisningssed ska avskrivning ske från och med den tidpunkt då tillgången är färdig att tas i bruk (RKR:s rek 11.4). Kommunen har under 2012 påbörjat arbete med en översyn av investeringsverksamheten, principer mm för att få bättre följsamhet mot god redovisningssed. Översynen är dock ännu inte färdigställd, bland annat till följd av kravet på anpassning till komponentavskrivning.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Av rekommendationen framgår att om skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning av en materiell anläggningstillgång är väsentlig, ska tillgången delas upp på komponenter. Respektive komponent ska skrivas av separat. Varken under 2014 eller under 2015 har kommunen vidtagit några åtgärder för att anpassa sin redovisning till detta krav, vilket vi ansåg vara otillräckligt i förhållande till god redovisningssed. I redovisningsprinciperna lämnas information om att kommunen ännu inte infört komponentavskrivning.

Vid granskning av årsredovisning 2016 har framkommit att kommunen under 2016 har påbörjat arbetet med anpassning till kravet på komponentavskrivning. Förslag på vilka komponenter och avskrivningstider per komponent som ska tillämpas finns framtaget och beslut har tagits att anläggningstillgångarna inom vatten och avlopp ska tillämpa komponentavskrivning från 1 januari 2017. Den anpassning av kommunens redovisning som skett ser vi som positivt men det är väsentligt att arbetet fortsätter med komponentindelning av övriga anläggningstillgångar med större bokförda restvärden och där skillnaden mellan nyttjandeperiod och förbrukning är väsentlig. Anpassning till komponentavskrivning får i sin tur påverkan på såväl bokföring av framtida underhållskostnader som beräkning av interna hyror och elevpeng.

Avsättning för deponi:

Avsättning har gjorts för återställning av deponier under 2007, 2008, 2011, 2014 och 2015 med 3 mnkr årligen, totalt 15 mnkr per 2015-12-31. Ingen avsättning har skett 2012 och 2013 med motivering till att resultatet inte uppnått den resultatnivå som önskat för att avsättning ska ske. En beräkning av kvarstående sluttäckningskostnader har utförts under 2013. Beräkningen är nuvärdesberäknad och totala kostnaderna beräknas uppgå till ca 50-55 mnkr. Sluttäckningen beräknas vara avslutad år 2039.

Enligt RKR 10.2, Avsättningar och ansvarsförbindelser, ska en avsättning, dvs en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp, redovisas i balansräkningen när:

- a) en kommun har en befintlig förpliktelse som en följd av en eller flera inträffade händelser,
- b) det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förplik-

telsen samt

c) en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Vi har tidigare år påtalat att kommunen behöver ta ställning till om samtliga av dessa villkor är uppfyllda och, om samtliga villkor är uppfyllda, redovisa hela kostnaden om 50-55 mnkr som en avsättning. Kommunen har under 2016 lyft frågan och ett antal ställningstaganden finns dokumenterade, som innebär att kommunen bedömer att en tillförlitlig uppskattning av beloppet inte kan göras. Av denna anledning är inte samtliga villkor enligt rekommendationen uppfyllda. Därav har avsättningen för deponi återförts och per 2016-12-31 redovisar kommunen ingen avsättning för deponi. Av årsredovisningen framgår att överskottet inom den taxefinansierade verksamheten härrör från återföringen av deponin.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation och omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Avvikelse mot god sed finns avseende vissa notupplysningar som inte lämnas i samma omfattning som för kommunen. Dessa notupplysningar är verksamhetens intäkter, verksamhetens kostnader, pensionsavsättning och ansvarsförbindelser.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Vid eliminering av koncerninterna resultat- och balansposter har bolagens redovisning utgjort grunden. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Av redovisningsprinciperna framgår de olikheter i redovisningsprinciper som finns mellan olika enheter samt hanteringen av dessa. Vidare framgår att den sammanställda redovisningen i vissa delar bygger på preliminära bokslut från koncernföretagen. En översyn bör göras av rapporteringsrutinerna, så att bolagens tidplaner i möjligaste mån anpassas till kommunens bokslutsarbete.

Koncernens resultat kan härledas enligt följande (belopp mnkr):

Hudiksvalls kommun	171,5
Fastighets AB Glysis	4,7
Fiberstaden AB (80%)	2,6
Forsså Gruppen AB	1,3
Glysisvallen AB (50%)	0,0
AB Hudiksvallsbostäder	13,6
Hudiksvalls Närlingslivs AB	0,1
Iftac AB	3,1
Visit Glada Hudik AB (51%)	0,1
Stiftelsen Hälsinglands Museum (60%)	0,5
Koncernmässiga justeringar	-8,4
Årets resultat	189,1

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning. Detta sker dels i ett separat avsnitt om redovisningsprinciper, dels genom att tilläggsinformation lämnas i noterna till räkenskaperna samt i förvaltningsberättelsen. För att ytterligare höja följsamheten mot de krav som återfinns kan kompletteringar till kommande år göras avseende:

- RKR:s rekommendation nr 8.2: Sammanställd redovisning anger att förvaltningsberättelsen ska innehålla information om kommunala entreprenader samt information om den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed med undantag av följande:

- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom tillämpning av ett halvt års avskrivning på årets tillkommande tillgångar oavsett när under året tillgången tagits i bruk. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".
- RKR:s rekommendation nummer 11.4 genom att kommunen inte vidtagit några åtgärder för att förbereda och anpassa sin redovisning till kravet på komponentavskrivning. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt "Redovisningsprinciper".

2017-03-27

Micaela Hedin
Uppdragsledare

Cecilia Axelsson
Projektledare